

О. П. Рябченко,

доктор юридичних наук, кандидат економічних наук, професор

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6631-2830>

МІСЦЕ МИТНОГО ПРАВА У СТРУКТУРІ СИСТЕМИ ПРАВА: ОКРЕМІ ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ

Національний авіаційний університет
проспект Любомира Гузара, 1, 03680, Київ, Україна
E-mail: 80677171865@ukr.net

Мета статті полягає в обґрунтуванні наукового підходу щодо визначення місця митно-правового регулювання у структурі правопорядку. **Методи дослідження:** системний підхід до формування підходу про визначення митного права структурі системи права; системний аналіз у сукупності із методом класифікації застосовувався для визначення пріоритетності для дослідження проблеми митно-правового регулювання, а також систематизації суб'єктів митних правовідносин; порівняльно-правового для розкриття співвідношення митних правовідносин, пов'язаних із реалізацією напрямків державної митної справи, та адміністративно-правових відносин; метод правового моделювання для визначення об'єкта, форм і методів митно-правового регулювання. **Результати:** обґрунтування необхідності виділення ризиків і небезпек, які впливають на стан забезпечення безпеки зовнішньоекономічної діяльності та митно-правове регулювання; визначення об'єкта митно-правового регулювання як поліструктурного; доведення доцільності приєднання до підходу, за яким митне право розглядається як підгалузь адміністративного права; виділення суб'єктної складової митного права. **Обговорення:** аргументується необхідність розкриття сутності і змісту митно-правового регулювання в умовах існування високого рівня небезпек у взаємозв'язку із ризиками їх виникнення, що актуалізує питання встановлення і застосування адекватних заходів і засобів митно-правового регулювання та пріоритет його безпекової складової. Запропоновано визначати митне право як однойменну комплексну галузь права, основу якої складають норми відповідної підгалузі адміністративного права. За таким підходом враховано упорядковувачий, переважно організаційний характер митно-правового регулювання, адміністративно-правову природу митно-деліктних відносин та відносин щодо гарантування законності діяльності митних органів, уведення до структури системи митно-правових відносин тих, які стосуються правоохоронної діяльності, а також взаємозв'язок із конституційно-правовими, фінансово-правовими, цивільно-правовими, господарсько-правовими та іншими відносинами.

Ключові слова: митно-правове регулювання; митне право; ризики; зовнішньоекономічна діяльність.

Постановка проблеми та її актуальність. Актуальність пошуку шляхів вирішення проблеми захисту економічних інтересів держави та національного товаровиробника в надскладних умовах воєнного стану в Україні визначена необхідністю забезпечення безпеки зовнішньоекономічного середовища, функціонування яко-

го безпосередньо пов'язане із гармонізованими до стандартів Європейського Союзу митними процедурами, які мають здійснюватися митними органами на засадах, прийнятних до вимог європейської спільноти. Зазначена проблема не вирішується суто шляхом формування ефективного митного законодавства, відображенням у

ньому перспективних напрямків гарантування європейського вектору руху України. Складність митного законодавства як за структурою, так і за конкретними правовими приписами потребує постійної уваги нормотворця, політиків, науковців, аналітиків, експертного середовища, правозастосувачів та визначає потребу постійного наукового пошуку у напрямку встановлення місця митного права у структурі системи права. Обрана спрямованість наукової розвідки безпосередньо впливає на оцінку ефективності сучасної системи митно-правового регулювання, формування пропозицій щодо її вдосконалення, що спираються на теоретичне підґрунтя положень, притаманних відповідній галузевій належності митного права.

При вирішенні окресленої проблеми мають бути враховані особливості об'єкта митно-правового регулювання, до якого слід віднести, серед усіх, відносини у сфері економіки, що потребує обрання адекватних заходів і засобів впливу, гарантуючи гармонізоване поєднання імперативних і диспозитивних засобів впливу як ідеальну модель одного з елементів правопорядку у сфері економіки (можна запропонувати новий термін – економічний правопорядок, який не суперечить визнанню економічної ролі сучасної держави та, водночас, впливу економіки на усі процеси і механізми функціонування держави [1, с. 3-4]). Поряд із цим, обґрунтування шляхів і способів вирішення окресленої складної проблеми гармонізації має враховувати мету та спрямованість митно-правового регулювання – забезпечення і захист митних інтересів держави, що потребує їх належної правової охорони і передбачає правову можливість здійснення правоохоронної діяльності із правом застосування відповідних правопримусових заходів і засобів.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Вирішуючи питання про галузеву належність митного права, можна навести наступні наукові погляди: а) як окрема комплексна галузь права (Б.М. Габричидзе, Б.М. Кормич, Н.О. Коваль, В.Я. Настюк); б) комплексна галузь законодавства (О.М. Козирін); в) підгалузь адміністративного права (так характеризують автори посібників з митного права, не зазнача-

ючи джерело [2, 3]; г) інститут адміністративного права (Д.Н. Бахрах, С.В. Ківалов).

Виклад основного матеріалу. Наявність різних підходів науковців до визначення місця митного права у системі права обумовлена складною структурою (поліструктурністю) предмету митного права та особливостями методу митно-правового регулювання, які сформувались історично. Сучасна спрямованість митно-правового регулювання на забезпечення і реалізацію національних інтересів України шляхом здійснення митної справи впливає з приписів статей 6, 7 Митного кодексу України (далі – МКУ), в яких закріплено поняття «митні інтереси», «митна безпека», «митна справа».

Відповідно до ч. 1 ст. 7 МКУ, митну справу становлять сукупність заходів, спрямованих на реалізацію державної митної політики, серед яких передбачено заходи: а) позитивні (неюрисдикційні), зокрема – порядок і умови переміщення товарів через митний кордон України, митний контроль та митне оформлення товарів при переміщенні через митний кордон України, ведення митної статистики, обмін митною інформацією, ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності (далі – УКТ ЗЕД)), організація і забезпечення діяльності митних органів; б) фіскальні – застосування механізмів тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, справляння митних платежів; в) правоохоронні (юрисдикційні) – запобігання та протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил. Перелік зазначених заходів відкритий [4].

Кожен із виділених заходів щодо митної справи реалізується митними органами у межах відповідних митних правовідносин, сутність і характер яких розглядається на предмет їх співвідношення із адміністративно-правовими відносинами.

Такий підхід не суперечить визначенню структури митної справи як комплексу взаємопов'язаних напрямків діяльності митних органів, спрямованих на реалізацію державної митної політики України (О.Т. Зима) [5, с. 497].

Митні правовідносини доцільно характеризувати як врегульовані нормами митного права суспільні відносини, пов'язані зі здійсненням

державної митної справи. Для митних правовідносин характерні такі основні ознаки: є завжди правовими, що означає виникнення, зміну й припинення їх лише на основі норм права; співвідношення імперативних і диспозитивних методів правового регулювання (позитивних зобов'язань, дозволів, заборон, правообмежень); особливий правовий статус суб'єктів митних правовідносин. Фізичні та юридичні особи беруть участь у митних правовідносинах як невідладні суб'єкти, які свідомо реалізують волевиявлення щодо переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон. Митні органи (їх посадові особи), реалізують державно-владні повноваження у митних правовідносинах як представники держави з метою реалізації призначення їх діяльності щодо забезпечення і захисту митних інтересів держави; взаємозв'язок між суб'єктами митних правовідносин шляхом наділення їх суб'єктивними правами і юридич-

ними обов'язками. Митні органи наділені активною правосуб'єктністю як органи виконавчої влади, чий державно-владні повноваження закріплені в нормативно-правових актах. Інші ж учасники митних правовідносин (юридичні й фізичні особи, що беруть участь у переміщенні товарів через митний кордон) наділені пасивною правосуб'єктністю; охорона від правопорушень засобами державного примусу, що дістає вияв у застосуванні до порушників норм митного законодавства й притягненні їх до адміністративної, цивільно-правової, кримінальної відповідальності.

Співвідношення митних правовідносин, пов'язаних із реалізацією напрямків державної митної справи (або заходів, спрямованих на реалізацію державної митної політики за МКУ), та адміністративно-правових відносин наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Співвідношення митних правовідносин, пов'язаних із реалізацією напрямків митної справи, та адміністративно-правових відносин

Адміністративно-правові відносини [5, с. 90-91]	Кореспондуючі митні правовідносини
відносини щодо надання адміністративних послуг [5, с. 90-91]	надання митним органом дозволів (щодо здійснення митної брокерської діяльності, відкриття та експлуатацію митного складу та інш.)
відносини щодо здійснення уповноваженими суб'єктами публічного адміністрування контрольної наглядової (інспекційної) діяльності щодо виконання і дотримання приватними особами встановлених державою правил [5, с. 90-91]	здійснення митного контролю, в тому числі – шляхом застосування системи управління ризиками; здійснення митного оформлення
відносини щодо притягнення до адміністративної та фінансової відповідальності приватних осіб уповноваженими суб'єктами публічного адміністрування [5, с. 90-91]	застосування адміністративної відповідальності за порушення митних правил (відповідно норм Розділу XVIII МКУ та Кодексу України про адміністративні правопорушення; частиною першою ст. 458 МКУ прямо встановлено належність порушення митних правил до адміністративних правопорушень)
відносини щодо оскарження в адміністративному порядку [5, с. 90-91]	оскарження рішень, дій або бездіяльності митних органів, їх посадових осіб та інших працівників до посадових осіб та органів вищого рівня
регулятивні правовідносини, пов'язані із реалізацією «позитивної» функції адміністративного права [6, с. 176]	ведення УКТ ЗЕД; застосування механізмів тарифного регулювання ЗЕД; формування інформаційних баз даних щодо переміщення товарів через митний кордон України; сприяння застосуванню інноваційних технологій у митній справі; інформаційна взаємодія із іншими державними органами; ведення митної статистики
державно-управлінські відносини (розпорядча діяльність управлінських суб'єктів) [6, с. 179-180]	застосування механізмів нетарифного регулювання ЗЕД
внутрішні адміністративні правовідносини [5, с. 90]	організація діяльності митних органів проходження служби

Відносини щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності митних органів або їх посадових осіб у судовому порядку до адміністративного суду на підставах та у порядку, визначеному Кодексом адміністративного судочинства України [7], слід віднести до адміністративних процесуальних правовідносин, пов'язаних із забезпеченням законності діяльності суб'єктів владних повноважень – митних органів (їх посадових осіб).

Разом із тим, окремі правовідносини у галузі митної справи виходять за межі адміністративно-правових і кореспондуються із іншими галузевими правовідносинами: конституційно-правовими – щодо прийняття законів, визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики Верховною Радою України, щодо визначення засад митної справи (п.п. 3, 5 ст. 85, п. 9 ст. 92 Конституції України [8]); фінансово-правовими – оподаткування митними платежами товарів, що переміщуються через митний кордон України, справляння митних платежів, окремі способи забезпечення сплати митних платежів; кримінально-правовими – протидія контрабанді засобами, притаманними кримінальному праву; цивільно-правовими – сприяння захисту прав інтелектуальної власності (крім тих, які стосуються митного контролю та митного оформлення товарів, які містять об'єкти права інтелектуальної власності, ведення митного реєстру об'єктів права інтелектуальної власності, знищення таких товарів); господарсько-правовими – зокрема, відносини із авторизованим економічним оператором (за виключенням адміністративно-правових відносин щодо надання відповідних дозволів, моніторингу, оцінки відповідності діяльності, зупинення дії авторизації, анулювання авторизації).

Наявність таких правовідносин, які виходять за межі адміністративно-правових, не означає заперечення належності митного права до підгалузі адміністративного права, проте свідчить про наявність особливостей митно-правового регулювання, яке полягає у його комплексному характері.

Підгалуззю адміністративного права називають сукупність правових норм, які регулюють суспільні відносини в певній сфері, котра виок-

ремлюється в межах загального предмета адміністративного права. При цьому визнається поділ відносин щодо предмету адміністративного права на окремі сфери за різними критеріями, зокрема – залежно від сфер державного управління. Крім того, вказано, що підгалузі адміністративного права можуть стати основою однойменних комплексних галузей права, якщо для регулювання певного виду суспільних відносин додатково використовуються методи інших галузей права [6, с. 125].

Митно-правове регулювання безпосередньо пов'язане із публічно-владною діяльністю у сфері економіки. Серед однорідних суспільних відносин, які регулюються нормами митного права, виділяють відносини, пов'язані з переміщенням товарів і транспортних засобів через митний кордон, встановленням державою певного митного режиму, стягненням митних платежів, митним оформленням, митним контролем, запобіганням та протидією контрабанді та іншим порушенням митних правил, іншими заходами реалізації митної політики. Відносна їх самостійність та додаткове використання методів інших галузей права для їх регулювання визначає виділення митного права у межах адміністративного права як його підгалузі, що стосується публічного адміністрування у сфері економіки. Такий підхід дотичний із приписами статті 5 МКУ, де прямо вказано про державну митну політику як складову державної економічної політики.

Отже, спираючись на норми ст. 5 МКУ, наведену характеристику митно-правових відносин, їх співвідношення із адміністративно-правовими відносинами, поняття підгалузі адміністративного права, сформульоване поняття митного права.

Митне право доцільно розглядати як однойменну комплексну галузь права, побудовану на основі норм, що складають підгалузь адміністративного права. Норми митного права регулюють відносини у сфері забезпечення реалізації та захисту митних інтересів України на зовнішньому та внутрішньому ринках, інтеграції до світової економіки.

Розгляд питання про місце митно-правового регулювання у структурі правопорядку перед-

бачає розкриття сутності таких категорій як «суб'єкт митного права» і «суб'єкт митно-правових відносин». На відміну від суб'єкта митно-правових відносин, суб'єкт митного права має тільки потенційну здатність вступати у митно-правові відносини. У конкретних випадках суб'єкт митного права може і не бути учасником митно-правових відносин. Так, перевізник може перебувати за межами України, маючи потенційну здатність брати участь у митно-правових відносинах як їх суб'єкт. У такому разі перевізник є суб'єктом митного права. У разі, коли перевізник здійснює перевезення товарів через митний кордон України та/або між митними органами на території України, він набуває правовий статус суб'єкта митно-правових відносин, враховуючи наділення його нормами митного права відповідними правами і обов'язками. Якщо фізична особа не порушує митні правила, вона не є суб'єктом адміністративно-деліктних відносин з приводу притягнення до відповідальності за порушення митних правил.

Якщо суб'єкт митно-правових відносин – це фактичний носій правових зав'язків, тобто обов'язково бере реальну участь у таких правовідносинах, то суб'єкт митного права – особа, яка потенційно здатна бути носієм суб'єктивних прав та юридичних обов'язків у митно-правових відносинах.

Суб'єктів митного права можна систематизувати у дві групи: 1) загальні суб'єкти – фізичні і юридичні особи, які мають потенційну здатність брати участь у митно-правових відносинах; 2) спеціальні – фізичні і юридичні особи, які реалізують свої права та обов'язки у митно-правових відносинах. Серед спеціальних суб'єктів митного права виділено: а) суб'єктів, які не є носіями владних повноважень у митно-правових відносинах; б) суб'єктів – носіїв державно-владних повноважень.

До першої підгрупи спеціальних суб'єктів митного права належать фізичні та юридичні особи, які реально беруть участь у митно-правових відносинах (набувають і реалізують правовий статус у цих відносинах) – резиденти (п. 50 ч. 1 ст. 4 МКУ) та нерезиденти (п. 33 ч. 1 ст. 4 МКУ): декларанти (п. 8 ч. 1 ст. 4 МКУ);

експрес-перевізники (п. 12 ч. 1 ст. 4 МКУ); перевізники (п. 37 ч. 1 ст. 4 МКУ); авторизований економічний оператор (Глава 2 Розділу I МКУ); підприємства (п. 38 ч. 1 ст. 4 МКУ); повірений (п. 40 ч. 1 ст. 4 МКУ); посадові особи підприємств (п. 43 ч. 1 ст. 4); посадові особи представництв іноземних держав та міжнародних організацій (п. 44 ч. 1 ст. 4 МКУ); уповноважена особа (представник) (п. 63 ч. 1 ст. 4 МКУ). До другої підгрупи суб'єктів віднесено носіїв державно-владних повноважень у митно-правових відносинах: митні органи (п. 34-1 ч. 1 ст. 4 МКУ), на які покладено безпосереднє здійснення державної митної справи (ст. 543 МКУ); органи охорони державного кордону України (зокрема, ст.ст. 188, 220 МКУ), інші уповноважені державні органи (ст. 319 МКУ).

Висновки. 1. Нестабільність економіки в умовах воєнного стану визначає необхідність наукового супроводження пошуку шляхів і способів нівелювання ризиків і небезпек, які набувають особливої чутливості, зокрема – у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Одним із шляхів формування безпечного зовнішньоекономічного середовища в умовах закріпленого у Конституції України європейського розвитку є митно-правове регулювання, ефективність якого залежить від багатьох чинників, в тому числі – визначення та обґрунтування його теоретичної моделі, основу якої становить проблема визначення місця митного права у системі права і законодавства України.

2. Складність вирішення проблеми юридичної обґрунтованості галузевої належності митного права обумовлена об'єктом митно-правового регулювання, який є поліструктурним і складається не тільки з відносин організаційного та економічного характеру. Спрямованість митної діяльності на забезпечення і захист митних інтересів держави, які безпосередньо впливають на сферу економіки, визначає необхідність належної охорони правопорядку у виділеній сфері, який запропоновано назвати економічним.

3. Поліструктурність об'єкта митно-правового регулювання визначає особливості застосування заходів і засобів такого регулювання. Якщо предмет митно-правового регулю-

вання складають відносини за участі підприємств і громадян, які переміщують товари, транспортні засоби комерційного призначення через митний кордон України або здійснюють операції з товарами, що перебувають під митним контролем (ч. 4 ст. 3 МКУ), тобто відносини позитивного характеру у сфері державної митної справи, то виникає необхідність вирішення проблеми гармонізації імперативних і диспозитивних засобів впливу, які має визначати і застосовувати держава у особі її уповноважених суб'єктів (зокрема – Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України, Державної митної служби України) з метою стимулювання зовнішньоекономічної діяльності або надання преференцій задля вирішення загальнодержавних завдань економічного характеру (наприклад, стимулювання вітчизняного товаровиробника через преференцій встановлених митних платежів). Поряд із цим, проблема забезпечення економічного правопорядку не може бути вирішена тільки із використанням регулятивних методів впливу. Вказане стосується необхідності його належної правової охорони шляхом здійснення правоохоронної діяльності, що передбачає застосування інших – переважно імперативних – заходів і засобів правового впливу.

Окреслена проблема поліструктурності об'єкта митно-правового регулювання та складного характеру форм і методів такого регулювання визначає наявність проблеми галузевої належності митного права, вирішення якої безпосередньо впливає на формування базових положень, які характеризують галузь права.

4. Доведено доцільність визначення митного права як однойменної комплексної галузі права, побудованої на основі норм, що складають підгалузь адміністративного права. Такий підхід враховує упорядковувачий, переважно організаційний характер митно-правового регулювання, адміністративно-правову природу митно-деліктних відносин та відносин, пов'язаних із гарантуванням законності діяльності митних органів і не суперечить наведеній вище аргументації стосовно доцільності уведення до структури системи митно-правових відносин тих, які стосуються правоохоронної діяльності та враху-

вання при визначенні моделі митно-правового регулювання необхідності застосування заходів і засобів впливу кримінально-правового характеру. Зазначений підхід відтворює комплексний характер завдання щодо захисту митних інтересів держави, яке не може бути вирішене шляхом реалізації обмеженого кола завдань та відповідних заходів і засобів впливу, і виявляється у доточності, взаємозв'язку та кореспондуванні із іншими правовідносинами у галузі державної митної справи. Вказане стосується не тільки кримінально-правових, а й конституційно-правових, фінансово-правових, цивільно-правових, господарсько-правових та інших відносин.

5. Суб'єктна складова митного права представлена двома групами суб'єктів – загальні та спеціальні. Останні поділені на дві підгрупи, залежно від того, чи є вони носіями державно-владних повноважень. Найбільш дискусійним є питання про доцільність наділення митних органів компетенцією правоохоронного характеру. Слід також вказати і про те, що протягом чисельних реформувань митних органів неодноразово змінювались пріоритети у реалізації завдань та відповідно – розподілі компетенції. Зазначені вище проблеми функціонування суб'єктної складової митного права, зокрема - трансформації завдань та компетенції митних органів визначає необхідність активізації наукових пошуків у напрямку формування належної моделі митно-правового регулювання як одного із гарантів забезпечення економічного правопорядку в Україні.

Література

1. Лоцихін О.М. Економічна функція сучасної держави. Теоретико-правові аспекти: монографія. Київ: ТОВ «Вид-во «Юридична думка», 2008. 368 с.

2. Митне право: мультимедійний навчальний посібник / Національна академія внутрішніх справ. Кафедра адміністративного права і процесу. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/mutne_pravo/parts/part1.html.

3. Митне право України: навч. посіб. / А.І. Годяк, О.М. Ілюшук, Я.П. Павлович-

Сенета. Львів: СПОЛОМ, 2017. 308 с. URL: <https://cutt.ly/wTk1HvS>

4. Митний кодекс України від 13 бер. 2012 р. № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44–45, 46–47, 48. Ст. 552.

5. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Харків: Право, 2016. Т. 5: Адміністративне право / редкол.: Ю.П. Битяк (голова) та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 960 с.

6. Адміністративне право України. Академічний курс: підруч.: у двох томах: Том 1. Загальна частина / ред. колегія: В.Б. Авер'янов (голова) та ін. Київ: Юридична думка, 2007. 592 с.

7. Кодекс адміністративного судочинства України від 06 лип. 2005 р. № 2747-IV (ред. з 15.12.2017). *Відомості Верховної Ради України*. 2005, № 35–36 (09.09.2005), № 37 (16.09.2005). Ст. 446 (зі змін. від 30 лист. 2021 р. № 1914-IX).

8. Конституція України: Закон України від 28 чер. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змін. від 3 вер. 2019 р. № 27-IX).

References

1. Loshyhin O.M. Ekonomichna funkciya suchasnoi derzhavy. Teoretyko-pravovi aspekty: monografija. Kyiv: TOV «Vyd-vo «Jurydychna dumka», 2008. 368 s.

2. Mytne pravo: multymedijnyj navchalnyj posibnyk / Nacionalna akademija vnutrishnih sprav. Kafedra administratyvnogo prava i procesu. URL:

https://arm.naiu.kiev.ua/books/mutne_pravo/parts/part1.html.

3. Mytne pravo Ukrainy: navch. posib. / A.I. Godjak, O.M. Iljushyk, Ja.P. Pavlovych-Seneta. Lviv: SPOLOM, 2017. 308 s. URL: <https://cutt.ly/wTk1HvS>

4. Mytnyj kodeks Ukrainy vid 13 ber. 2012 r. № 4495-VI. *Vidomosti Verhovnoi Rady Ukrainy*. 2012. № 44–45, 46–47, 48. St. 552.

5. Velyka ukrainska jurydychna encyklopedija: u 20 t. Harkiv: Pravo, 2016. T. 5: Administratyvne pravo / redkol.: Ju.P. Bytjak (golova) ta in.; Nac. akad. prav. nauk Ukrainy; In-t derzhavy i prava im. V.M. Koreckogo NAN Ukrainy; Nac. juryd. un-t im. Jaroslava Mudrogo, 2020. 960 s.

6. Administratyvne pravo Ukrainy. Akademichnyj kurs: pidruch.: u dvoh tomah: Tom 1. Zagalna chastyna / red. kolegiya: V.B. Averjanov (golova) ta in. Kyiv: Jurydychna dumka, 2007. 592 s.

7. Kodeks administratyvnogo sudochynstva Ukrainy vid 06 lyp. 2005 r. № 2747-IV (red. z 15.12.2017). *Vidomosti Verhovnoi Rady Ukrainy*. 2005. № 35–36 (09.09.2005), № 37 (16.09.2005). St. 446 (zi zmin. vid 30 lyst. 2021 r. № 1914-IX).

8. Konstytucija Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28 cher. 1996 r. № 254k/96-VR. *Vidomosti Verhovnoi Rady Ukrainy*. 1996. № 30. St. 141 (zi zmin. vid 3 ver. 2019 r. № 27-IX).

THE PLACE OF CUSTOMS LAW IN THE STRUCTURE OF THE LEGAL SYSTEM: SOME PROPOSALS FOR DEFINITION

National Aviation University
Liubomyra Huzara Avenue, 1, 03680, Kyiv, Ukraine
E-mail: 80677171865@ukr.net

*The purpose of the article is to substantiate the scientific approach to determining the place of customs and legal regulation in the structure of legal order. **Research methods:** systematic approach to the formation of the approach to the definition of customs law in the law system structure; systematic analysis together with the classification method was used to determine the priority for the study of the problem of customs legal regulation, as well as the systematization of subjects of customs legal relations; comparative legal approach for disclosing the correlation of customs legal relations related to the implementation of the state customs affairs and administrative and legal relations; the method of legal modelling to determine the object, forms and methods of customs legal regulation. **Results:** substantiation of the need to identify the risks and dangers that affect the state of security of foreign economic activities and customs legal regulation; definition of the object of customs legal regulation as a polystructural object; proving the expediency of joining the approach, according to which the customs law is considered as a sub-branch of administrative law; highlighting of the subjective component of customs law. **Discussion:** the necessity of disclosing the essence and content of the customs legal regulation in the conditions of the high level of dangers concerning the risks of their occurrence is argued, which actualizes the issue of establishing and applying appropriate measures and means of customs legal regulation and the priority of its security component. We propose to define customs law as a same-name complex branch of law based on the provisions of the relevant sub-branch of administrative law. This approach takes into account the ordering, mainly organizational nature of customs legal regulation, the administrative and legal nature of customs-tort relations and relations on guaranteeing the legality of activities of the customs authorities, the introduction into the structure of the system of customs legal relations of those related to law enforcement activities, as well as the relationship with constitutional and legal, financial and legal, civil, economic and legal and other relations.*

Key words: customs legal regulation; customs law; risks; foreign economic activities.

Стаття надійшла до редакції 02.09.2022